

Átalakuló magyar szerepvállalás Afganisztánban

A magyar kormány 2012. augusztus 23-ai döntése nyomán jelentősen átalakul az afganisztáni magyar szerepvállalás, összhangban a NATO művelet prioritásainak változásával és az afganisztáni helyzet fejlődésével. A magyar hozzájárulás egyik kulcselemének tekintett feladat, a Baghlan tartományban végzett biztonságteremtő és újjáépítési-fejlesztési tevékenység fokozatosan befejeződik. A magyar katonák ösztől az afgán főváros repülőterének védelméhez kapcsolódó új feladatot látnak el, és fokozzák kiképző-tanácsadó tevékenységüket az afgán biztonsági erők további felkészítése érdekében.

Magyarország 2003 óta aktív résztvevője az afganisztáni stabilizáció érdekében 2001-ben kezdődött nemzetközi összefogásnak, amely hosszabb távra szóló szerepvállalással jár. Az ENSZ Biztonsági Tanácsának felhatalmazásával felállított NATO ISAF misszió (Nemzetközi Biztonsági Támogató Erők) a Szövetség jelenlegi legfontosabb művelete, amelyhez ötven ország közel 130.000 katonával járul hozzá. A művelet elsődleges célja annak megakadályozása, hogy Afganisztán ismét a nemzetközi terrorista csoportok hátszágává váljon, de ugyanilyen fontos a békés fejlődéshez szükséges biztonsági és politikai feltételek megteremtése, a civil fejlesztési tevékenységen keresztül a társadalmi-gazdasági fejlődés előmozdítása, valamint azoknak az afgán képességeknek – beleértve a rendfenntartásra alkalmas afgán biztonsági erőket – a kialakítása, amelyek elengedhetetlenek az önálló állami létezéshez. Az ISAF művelet jelenlegi formájában 2014-ben véget ér, a NATO szerepvállalása átalakul. Ezt követően az ország újjáépítésének segítése egy új, a jelenlegitől eltérő feladatrendszerrel valósul meg, amelyben a hangsúly a képzésre, tanácsadásra és egyéb támogató tevékenységre helyeződik.

Hazánk teherviselési képességeivel arányosan támogatja Afganisztán stabilizációját, ezzel is kifejezve, hogy a közös biztonság nemcsak kedvezményezettje, de előmozdítója is mind a NATO-ban, mind az Európai Unióban. Magyarország afganisztáni szerepvállalása két fő tevékenység mentén valósul meg: 1.) a biztonságteremtő, újjáépítési és fejlesztési, illetve humanitárius tevékenységet végző Baghlan tartományban működtetett Tartományi Újjáépítési Csoport – PRT révén, továbbá 2.) az afgán nemzeti biztonsági erők (ANSF) kiképzésével és mentorálásával kapcsolatos feladatok ellátásával.

A magyar fejlesztési együttműködés Afganisztánnal ugyancsak 2003-ban kezdődött meg, majd 2007-től a baghlani PRT működéséhez kapcsolódóan Magyarország kétoldalú nemzetközi fejlesztési együttműködésének legnagyobb volumenű elemévé az afganisztáni fejlesztési szerepvállalás vált. A PRT civil szekciójának keretében a főképvisező és a fejlesztési tanácsadó segíti a fejlesztési tevékenységünket a terepen. Magyarország 2007 óta kb. 3 milliárd forintot (13 millió USD) fordított Afganisztán, azon belül Baghlan tartomány fejlesztésére, főként a képzés, kapacitásépítés, az egészségügy és a mezőgazdaság terén.

Az Európai Unió afganisztáni szerepvállalása keretében 2007-ben EUPOL Afghanistan néven megindította rendőri misszióját, amelyben hazánk jelenleg 8 fővel vesz részt. Az EUPOL misszió feladata egy demokratikus, a jogállamiság talaján működő, szakképzett és jogkövető afgán rendészeti struktúra kialakítása.

Hazánk a NATO kérésére és a megváltozott műveleti prioritások figyelembe vételével 2012 folyamán átalakítja az afganisztáni szerepvállalását, hogy még hatékonyabban járuljon hozzá a nemzetközi közösség céljának eléréséhez. A változó feladatok ellenére Magyarország továbbra is az „együtt be-együtt ki” elvet vallja a NATO afganisztáni műveletével kapcsolatban. A magyar szerepvállalás így előreláthatólag 2014 után, egy új NATO művelet keretében is folytatódik, amihez NATO szövetségeseink az eddigiekhez hasonlóan logisztikai és technikai-anyagi segítséget nyújtanak. Emellett Magyarország vállalta, hogy 2015-től kezdődően három éven keresztül évi több mint 113 millió forinttal (fél millió USD) hozzájárul az afgán biztonsági erők finanszírozásához.

Jelenlegi afganisztáni szerepvállalásunk elemei a kormány döntése értelmében a következőképpen alakulnak át. A Baghlan tartományban működő Tartományi Újjáépítési Csoport 2013. március 1-jéig befejezi tevékenységét. A biztonsági felelősséget az afgán hatóságoknak adjuk át. E lépéssel eddigi szerepvállalásunk egy jelentős fejezetét lezárjuk, hiszen a munkánkat sikeresen elvégeztük. Hozzájárultunk Baghlan tartomány fejlesztéséhez és a lakosság életkörülményeinek javításához. A Khilagay bázison tevékenykedő magyar-amerikai Műveleti Összekötő és Tanácsadó Csoport (OMLT) az általuk felkészített afgán lövészszázalaj „művelet-képessé” nyilvánítását követően átalakul, feladatrendszere megváltozik, és katonai tanácsadó csoportként (MAT) tevékenykedik tovább.

A baghlani PRT kivonásával párhuzamosan 2012. október 1-jétől – immár harmadik alkalommal – hazánk megkezdte Kabul nemzetközi repülőtéréhez kapcsolódó feladatok ellátását. Katonáink ez alkalommal a stratégiai fontosságú létesítmény védelméért lesznek felelősek. Meghosszabbítjuk továbbá az afgán biztonsági erők felkészítését segítő különleges műveleti erőink, az afgán légierő szállítóhelikopter pilótáinak kiképzését és mentorálását végző Mi-17 Légi Mentor Csoport, az afgán légierő harci helikopter pilótáinak kiképzését és mentorálását végző Mi-35 Légi Kiképzés Támogató Csoport mandátumait, valamint a Logisztikai Mentorcsoport is folytatja munkáját. A műveleti területen tartott magyar katonai erő megközelíti a 400 főt, de ez a létszám a feladatok elvégzésével a jövő év során csökkenni fog. Az EU terveivel összhangban ugyancsak fenntartjuk az EUPOL Afghanistan misszióban történő rendészeti szerepvállalásunkat.

2014-től, átalakult szerepvállalásunkban fokozatosan hangsúlyt kapnak a hagyományos értelemben vett kétoldalú államközi kapcsolatok viszonyrendszerének kialakításába illeszkedő elemek is. Ezek magukba foglalják a kölcsönösen előnyös együttműködés olyan területeit, mint a gazdasági-kereskedelmi, oktatási és kulturális kapcsolatok. Fontos lépésnek tekinthető ebbe az irányba, hogy 2012. júliusban megkezdte működését Afganisztán budapesti nagykövetsége.